

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVISTĚ
V BRNĚ

TISKOVÁ ZPRÁVA

**Národní památkový ústav vydal výpravnou monografii o architektovi Josephu Hardtmuthovi
Brno, 30. ledna 2023**

Architekt Joseph Hardtmuth, známý především jako tvůrce slavného minaretu v Lednici a vynálezce tužky, patří k nejvýznamnějším osobnostem středoevropských dějin umění přelomu 18. a 19. století. Prozatím jedinou knihu, věnovanou jeho životu a dílu s názvem *Joseph Hardtmuth 1758–1816, Architekt und Erfinder (Joseph Hardtmuth 1758–1816, Architekt a vynálezce)*, kterou v roce 1998 publikoval archivář knížat z Liechtensteinu Gustav Wilhelm doplnila nová monografie *Hardtmuth, architekt knížat z Liechtensteinu*, vydaná Národním památkovým ústavem. Autorský tým pod vedením historičky umění Lenky Šabatové /Lenka Šabatová (ed.) – Daniel Lyčka – Pavel Borský – Dagmar Černoušková/ se ve velkoryse pojaté knize snažil zejména rozšířit seznam architektonických realizací a detailně vysvětlit okolnosti jejich vzniku. Architektony známé i dosud opomíjené stavby a projekty zasadili autoři do nejširšího uměleckohistorického kontextu, ve kterém se zaměřili zejména na podobu knížecích stavebních zakázek a uměleckých forem středoevropského neoklasicismu. Rozsáhlá publikace sestává ze tří částí.

Úvod knihy je věnována životu Josepha Hardtmutha a dotýká se jeho vynálezů a podnikatelských aktivit. Její druhá, obsáhlejší část se věnuje podobám stavebního podnikání knížat z Liechtensteinu na přelomu 18. a 19. století. Čtenáři se v ní seznámí se zaměstnanci, pověřenými stavebními záležitostmi na rozsáhlých rodových panstvích, jejich kompetencemi, povinnostmi, organizační strukturou i stylem, který zásadně ovlivnil podobu knížecích hospodářských i „okrasných“ staveb na Moravě, v Rakousku a Čechách. Dosud nezpracované téma jasně ukazuje, že stavební činnost knížat z Liechtensteinu na přelomu století, obvykle dávaná do souvislosti pouze s Josephem Hardtmuthem, měla navzdory jeho zásadnímu vlivu mnoho netušených podob a že se na ní podílela řada neméně zajímavých osobností. Součástí této části knihy jsou medailony architektů, inženýrů a stavitelů, kteří u v knížecích službách působili souběžně s Hardtmuthem i životopisy nejdůležitějších investorů a současně Hardtmuthových zaměstnavatelů, knížete Aloise I. Josefa a Jana I. Josefa. Poslední částí knihy tvoří rozsáhlý katalog Hardtmuthova díla, zahrnující sedmdesát sedm známých realizací. Členění katalogu vychází z dobového chápání typů staveb, rozdělovaných do tří základních skupin – knížecí domy a voluptuár,

patronátní stavby a hospodářské stavby. Závěrem je představena trojice technických inovací Josepha Hardtmutha, které byly přímo spojené s liechtensteinským stavebnictvím.

Texty předkládají řadu nových podstatných zjištění a objevů, které vychází z důkladné badatelské práce v českých, rakouských a liechtensteinských archivech. V knize se nacházejí všechny dosud známé Hardtmuthovy plány z fondů Moravského zemského archivu v Brně a knížecích liechtensteinských sbírek. Plány a projektovou dokumentaci doprovází je obrovské množství obrazového materiálu. Právě na něm je nejlépe vidět, jak obrovský vliv Hardtmuthova architektura měla. Věhlasní umělci, jako rakouský vedutista Ferdinand Runk či moravský amatérský malíř František Richter zobrazovali jeho letohrádky, zámky, chrámy a obelisky, které, v souladu s tehdejšími romantismem, zcela naplňovaly tehdejší estetické a umělecké ideály. Knihu je tak možné vnímat jako vyčerpávající vědeckou monografii, na straně druhé jako přívětivou výpravnou publikaci se spoustou vyobrazení, jíž vtiskli podobu grafici Jakub Polách a Petr Škobrtal ze Studia práce.

Kniha *Hardtmuth, architekt knížat z Liechtensteinu* patří k nejzásadnějším současným textům, reflektujícím architekturu přelomu 18. a 19. století ve střední Evropě a zároveň je vyčerpávající a velmi potřebnou monografií, určenou pro odbornou i širší veřejnost, která ve vašich knihovnách nemůže chybět.

Cena publikace: 950,- Kč

Knihu si můžete objednat na mailové adrese: stranska.radmila@npu.cz případně na e-shopu NPÚ <https://npu.cz/e-shop>

Kontakty:

Mgr. Lenka Šabatová, vedoucí oddělení výzkumů, průzkumů a dokumentace
(sabatova.lenka@npu.cz)

Mgr. Michal Konečný, Ph.D. koordinační, projektový a programový pracovník
(konecny.michal@npu.cz)

PhDr. Radmila Stránská, redaktor
(stranska.radmila@npu.cz)

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Brně je jedním ze čtrnácti krajských pracovišť NPÚ. Jeho úkolem je v Jihomoravském kraji naplňovat poslání odborné instituce památkové péče dané zejména zákonem o státní památkové péči, např. zpracovávat odborné podklady pro rozhodnutí výkonných orgánů, poskytovat konzultace a odbornou pomoc vlastníkům kulturních památek při jejich obnovách a sledovat stav památkového fondu na území kraje. Pracoviště v Brně zpracovává návrhy na prohlášení věcí či objektů za kulturní památky a podílí se následně na jejich evidenci. Spravuje dokumentační sbírky plánů, fotografií a dalších odborných podkladů ke kulturním památkám, vede veřejně přístupnou knihovnu a vydává odborné publikace.